EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 04.08.2006
COM(2006) 441 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

Humanitarinės pagalbos generalinis direktoratas (ECHO) 2005 m. metinė ataskaita

{SEC(2006) 1058}

TURINYS

1. Įžanga ... 3
2. Bendrieji politikos aspektai ... 3
3. GD ECHO humanitarinių veiksmų apžvalga ... 5
3.1. Lėšų paskirstymas ... 5
3.2. 2005 m. pagrindinė parama pagal regionus ... 7
3.2.1. Afrikos, Karibų baseino ir Ramiojo vandenyno šalys (AKR šalys) ... 7
3.2.2. Rusijos Federacija ... 7
3.2.3. Viduržemio jūros regionas ir Viduriniai Rytai ... 7
3.2.4. Azija ... 8
3.2.5. Lotynų Amerika ... 8
3.3. Pasirengimo nelaimėms veikla (DIPECHO) ... 8
3.4. Pagrindiniai humanitarinių veiksmų partneriai ... 9
4. Santykiai su kitomis ES institucijomis, valstybėmis narėmis, pagrindiniais partneriais humanitarinės pagalbos srityje ir SU ne ES pagalbos teikėjais ... 9
4.1. ES institucijos ir valstybės narės ... 9
4.2. Ryšiai su tarptautinėmis organizacijomis ir pagrindiniais ne ES pagalbos teikėjais ... 10
4.3. Teminis finansavimas ... 11
5. Kita veikla ... 12
5.1. Vietoje dirbantys ekspertai ... 12
5.2. Saugumo klausimai ... 12
5.3. Bendravimas ir informavimas ... 13
5.4. Auditas ir vertinimai ... 13
5.4.1. Vertinimai, kuriais siekiama didinti pajėgumus ... 13
5.4.2. Partnerystės vertinimas ... 14
5.4.3. Veiksmų vertinimas ... 14
5.5. Mokymas ir studijos ... 14
6. Išvada ... 15

1. ĮŽANGA

Europos Komisijos Humanitarinės pagalbos generalinis direktoratas (GD ECHO) yra atsakingas už humanitarinės pagalbos teikimą nuo konfliktų ir nelaimių – tiek stichinių, tiek žmogaus sukeltų – nukentėjusiems ne Sąjungos valstybių gyventojams. Jo užduotis – gelbėti ir išsaugoti gyvybę, sumažinti kančias arba užkirsti joms kelią ir išsaugoti nuo humanitarinių krizių nukentėjusių ne ES šalių gyventojų garbę ir orumą[1]. GD ECHO yra įsipareigojęs teikti šią pagalbą atsižvelgdamas vien tik į poreikius ir nesivadovaudamas politiniais sumetimais.

Kalbant apie humanitarinę pagalbą, 2005 m. buvo ypač sunkūs dėl pasikartojančių didelio masto stichinių nelaimių ir neišspręstų humanitarinių krizių. Kai kurioms stichinėms nelaimėms ir neišspręstoms humanitarinėms krizėms, pvz., Darfūro, būdinga blogėjanti humanitarinė padėtis. Viskas prasidėjo nuo tiesioginių 2004 m. gruodžio mėn. cunamio padarinių. Ši stichinė nelaimė yra viena skaudžiausių šimtmečio nelaimių. Ji paveikė 12 Indijos vandenyno pakrantės valstybių. Vėliau sekė sausra Afrikoje, į pietus nuo Sacharos, negailestingas uraganų sezonas Centrinėje Amerikoje ir galiausiai 2005 m. spalio mėn. žemės drebėjimas Pakistane.

Tačiau dar tūkstančiai žmonių žuvo ir dėl kitų krizių kitose pasaulio dalyse, dažnai visuomenei nežinant apie sunkią šių žmonių padėtį. Šias krizes Europos Komisija vadina „užmirštomis krizėmis“. Tai krizės, kurios nėra arba daugiau nebėra žiniasklaidos dėmesio centre ir kurių aukos sulaukia mažai pagalbos. Vienas GD ECHO tikslų – mažinti nuo tokių dažnai ilgai trunkančių krizių nukentėjusiųjų kančias.

Bendrai visame pasaulyje įvykusios stichinės ir žmogaus sukeltos nelaimės paveikė daugiau žmonių. Įvyko daugiau ir intensyvesnių stichinių nelaimių, taip pat padidėjo ir jų aukų skaičius. Remiantis prognozėmis, tokia tendencija išliks. Be to, konfliktai tęsiasi vis ilgiau ir padaro vis daugiau žalos, nepaisant to, kad pabėgėlių srautai mažėja.

GD ECHO, sutelkdamas dėmesį į besikeičiančius pasaulio humanitarinius poreikius, ypatingą dėmesį toliau skyrė bendriesiems klausimams, kaip antai: neatidėliotinos ir vystymosi pagalbos susiejimui (*angl.* LRRD[2]), pasirengimui nelaimėms, ŽIV (AIDS), vandens klausimams ir vaikų padėčiai.

Šioje ataskaitoje pateikiama pagrindinės GD ECHO veiklos 2005 m. santrauka. Priede pateikiama išsamesnė informacija, įskaitant GD ECHO remtų humanitarinių veiksmų apžvalgą pagal šalis.

2. BENDRIEJI POLITIKOS ASPEKTAI

Be humanitarinių veiksmų, paskutiniųjų krizių, tokių kaip cunamis (2004 m. gruodžio mėn.) ir žemės drebėjimas Pakistane (2005 m. spalio mėn.), patirtis paskatino tarptautiniu lygmeniu apsvarstyti, kaip būtų galima padidinti visos humanitarinės sistemos pagalbos teikimo pajėgumus. Įvairių šalių pastabos parodė, kad ši sistema ne visada užtikrina, jog būtų laiku patenkinti nukentėjusiųjų gyventojų pagrindiniai poreikiai. Be to, išryškėjo nauji

---

[1] 1996 m. birželio 20 d. Tarybos reglamentas Nr. 1257.

[2] *Angl.* Linking relief, rehabilitation and development.

humanitarinės veiklos dalyviai, tokie kaip valstybių narių civilinės saugos tarnybos arba kariniai daliniai, kurių logistikos pajėgumai teikiant skubią pagalbą buvo labai svarbūs. Dėl to JTO sistema, įskaitant JTO Generalinę asamblėją, JTO Ekonomikos ir socialinę tarybą (ECOSOC[3]) ir Agentūrų nuolatinį humanitarinių reikalų komitetą, patvirtino kelias JTO sistemos humanitarines reformas, kuriomis siekiama, kad humanitarinė pagalba būtų labiau nuspėjama, kad ji būtų teikiama reikiamu laiku ir būtų veiksmingesnė. Reformų programoje yra numatyta stiprinti humanitarinės pagalbos pajėgumus, humanitarinių reikalų koordinatorių sistemą ir užtikrinti prognozuojamą finansavimą.

2005 m. GD ECHO išliko budrus ir aktyvus stengdamasis užtikrinti, kad tiek ES institucijų, tiek tarptautinių organų darbotvarkėje didelė svarba būtų teikiama humanitarinės pagalbos principams – nešališkumui, neutralumui ir nepriklausomumui. Tai atsispindėjo ES patvirtintame veiksmų, kurių reikėjo imtis kilus cunamiui, plane dėl ES reagavimo į nelaimę pajėgumų stiprinimo. Šiame veiksmų plane išlieka nuostata, kad ES pagalbos veiksmus reikia grįsti humanitariniais principais.

2005 m. GD ECHO toliau vykdė Geros humanitarinės pagalbos praktikos (GHPP) iniciatyvą ir dalyvavo keliuose techniniuose Įgyvendinimo grupės susitikimuose, vykusiuose Ženevoje ir Londone. 2005 m. GHPP veiksmai daugiausia buvo skirti gairėms (rodikliams), tarpusavio vertinimams ir EBPO (PPK) bei atskaitomybės reikalavimų derinimui. 2005 m. liepos mėn. GD ECHO dalyvavo aukšto lygio susitikime Niujorke. Šį susitikimą surengė Kanados vyriausybė, siekdama įvertinti padarytą Stokholmo įgyvendinimo plano pažangą. 2005 m. GD ECHO taip pat dalyvavo JTO ECOSOC Humanitarinių reikalų padalinio surengtuose grupės debatuose „Gera humanitarinės pagalbos praktika – dvejų metų pažanga“.

Galiausiai GD ECHO taip pat siekia sektorių ir „skersinių“ prioritetų bei skatina, kiek įmanoma ir aktualu, perėjimo prie vystymo veiksmų (LRRD) procesą, būtiną sėkmingai pasitraukimo strategijai užtikrinti. Atsižvelgdamas į tai, GD ECHO laipsniškai užbaigė savo veiklą Angoloje ir, siekdamas 2006 m. visiškai iš jos pasitraukti, perdavė veiklą plėtros vykdytojams Tadžikistane ir Kambodžoje. Dalį savo veiklos, vykdytos Kongo Demokratinėje Respublikoje, GD ECHO perdavė GD DEV ir Pasaulio bankui. Taip GD ECHO gali daugiausia dėmesio skirti labiausiai pažeidžiamoms ir neramumų apimtoms vietovėms, esančioms šalies rytuose.

Kalbant apie **vaikus**, 2005 m. buvo toliau rengiamos humanitarinių krizių paveiktų vaikų politikos gairės. Šios gairės bus visiškai užbaigtos 2006 m. 2005 m. su vaikais susijusiai veiklai buvo skirtos 42 sutartys (pvz., vaikų kareivių terapinis maitinimas, skiepijimas, reintegracija), kurių bendra suma – 30 mln. EUR. Be to, sudaryta daug kitų sutarčių, skirtų keliems paramos gavėjams, bet numatančių konkrečiai vaikams skirtą paramą.

2005 m. pabaigoje GD ECHO tinklavietėje paskelbtas **vandens ir sanitarijos** aspektų humanitarinių krizių metu vertinimas ir gairės. Šis tyrimas ir gairės buvo pristatyti pagrindiniams partneriams ir sulaukė gerų vertinimų.

---

[3] *Angl.* UN Economic and Social Council.

3. GD ECHO HUMANITARINIŲ VEIKSMŲ APŽVALGA

3.1. Lėšų paskirstymas

2005 m. GD ECHO reagavo į humanitarines krizes atsižvelgdamas į pasaulio humanitarinių poreikių pokyčius ir ypatingą dėmesį skirdamas „užmirštoms krizėms“. Tai matyti iš GD lėšų paskirstymo regionams. Siekiant užtikrinti, kad GD ECHO veiksmai būtų atliekami atsižvelgiant į poreikius, GD ECHO darbo programa yra paremta bendrų poreikių vertinimo (BPV) metodologija. Pagal šią metodologiją, remiantis humanitariniais rodikliais (žmogaus vystymasis, skurdas, stichinių nelaimių rizika, konfliktai, pabėgėliai, šalies viduje perkeltieji asmenys, nepakankama mityba, mirtingumas ir kitų pagalbos teikėjų indėlis), lyginama 130 besivystančių šalių padėtis.

Šio vertinimo rezultatus galima rasti *Europa* tinklavietėje http://ec.europa.eu/comm/echo/information/strategy/index_fr.htm.

Reaguodamas į 2005 m. įvykusias humanitarines krizes, GD ECHO priėmė 91 sprendimą dėl finansavimo ir skyrė 625,5 mln. EUR: 629,33 mln. EUR buvo skirta iš Komisijos biudžeto ir 23,3 mln. iš EPF. Asignavimai įsipareigojimams buvo įgyvendinti 100 %. Daugiausia pagalbos gavo AKR šalys (už 244,2 mln. EUR), kiek mažiau – Azijos šalys (už 239,25 mln. EUR, įskaitant su cunamiu susijusiems veiksmams). Toliau pateiktoje lentelėje apžvelgiamas pagal 2005 m. priimtus sprendimus numatytos humanitarinės pagalbos geografinis paskirstymas (sumos milijonais eurų):

Grupė (Regionas)	Suma (mln. EUR)	
ECHO 1: Afrikos, Karibų baseino ir Ramiojo vandenyno šalys	**244,217**	**37 %**
Afrikos Kyšulys[4]	*85,120*	*13 %*
Didžiųjų ežerų regionas	*71, 000*	*11 %*
Vakarų Afrika	*52,550*	*8 %*
Karibų jūros, Ramiojo vandenyno, Indijos vandenyno šalys	*8,297*	*1 %*
Pietų Afrika	*27,250*	*4 %*
ECHO 2: Rytų Europa, Rusijos Federacija, Pietų Kaukazas, Centrinė Azija (įskaitant Mongoliją), Viduriniai Rytai, Viduržemio jūros regionas	**84,087**	**13 %**
Rusijos Federacija, Pietų Kaukazas ir Centrinė Azija (įskaitant Mongoliją)	*35,200*	*6 %*
Viduržemio jūros šalys	*9,311*	*1 %*
Viduriniai Rytai	*39,576*	*6 %*

[4] Įtraukti ir *ECHO-Flight* veiksmai.

Grupė (Regionas)	Suma (mln. EUR)	
ECHO -3: Azija, Centrinė ir Pietų Amerika	**256,945**	**40 %**
Azija (įskaitant paramą nuo cunamio nukentėjusiems regionams) – 122,83 EUR	*239,245*	*37 %*
Centrinė ir Pietų Amerika	*17,700*	*3 %*
***Dipecho* – pasirengimo nelaimėms programa**[5]	**17,500**	**3 %**
Teminis finansavimas	**20,500**	**3 %**
Techninė parama (ekspertai ir avansinės sąskaitos)	**22,750**	**3 %**
Veiklos rėmimo išlaidos (auditas, vertinimas, informavimas, ryšiai ir t. t.)	**6,500**	**1 %**
IŠ VISO 2005 m.	**652,499**	**100 %**

Pagal BPĮ klasifikaciją 25 % pirmiausia sąraše išvardytų šalių laikomos šalimis, turinčiomis didžiausius poreikius, kiti 50 % šalių – šalimis, turinčiomis vidutinius poreikius, o likę 25 % šalių – šalimis, turinčiomis nedidelius poreikius. Taikydamas BPĮ metodologiją, GD ECHO gali pasauliniu mastu patikrinti, kaip sėkmingai įgyvendina poreikiais pagrįstą savo strategiją.

Taikant šią metodologiją, 2005 m. (2005 m. gruodžio 31 d.) 48 % (arba 312 mln. EUR) 652,5 mln. EUR sumos[6], skirtos iš 23 02 biudžeto skyriaus ir EPF, buvo paskirstyti sritims, turinčioms didžiausius poreikius, 21 % (arba 136,8 mln. EUR) skirtas sritims, turinčioms vidutinius poreikius, ir mažiau nei 1 % (arba 6,9 mln. EUR) – sritims, turinčioms mažus poreikius („poreikių židiniams“). Likusi dalis (196,6 mln. EUR, arba 30 % sumos) buvo skirta veiksmams, kurių reikėjo imtis dėl cunamio padarytos žalos (122,83 mln. EUR), pasirengimo nelaimėms veiksmams (DIPECHO programa), teminiam finansavimui, techninei pagalbai ir veiklai remti.

GD ECHO pagalbos strategijoje pagrindinis dėmesys ir toliau buvo skiriamas užmirštoms krizėms. Tai susiję su situacijomis, kai dideli humanitariniai poreikiai sulaukia mažai pagalbos teikėjų – tai atspindi gaunamos paramos dydis – ir žiniasklaidos dėmesio. GD ECHO užmirštų krizių nustatymo analizė ir metodologija grindžiama kiekybiniais duomenimis (nedidelis žiniasklaidos dėmesys arba maža pagalbos teikėjų parama palyginti su dideliais poreikiais) ir kokybiniais veiksniais (GD ECHO ekspertų ir atsakingųjų pareigūnų vietoje atliekamas padėties vertinimas). 2005 m. buvo nustatytos šios užmirštos krizės: Alžyras (vakarinė Sacharos dalis), Indonezija, Mianmaras (Tailandas), Nepalas, Šiaurės Kaukazas (Čečėnija), Tadžikistanas, Somalis ir Uganda. Per metus šioms krizės buvos skirta 89,1 mln. EUR parama. Tai sudaro 13,6 % sumos, skirtos iš 23 02 biudžeto skyriaus ir EPF, ir

---

5 *Dipecho* programos veiksmų paskirstymas pagal regionus pateikiamas priedo II. 4 punkte.

6 Be reagavimo į cunamio padarinius veiksmų, įsipareigojimų iš viso numatyta už 529,7 mln. EUR, iš jų 59 % skirti didžiausius poreikius turinčioms vietovėms, 21 % skirtas vidutinių poreikių vietovėms ir 1 % nedidelių poreikių vietovėms. Likusi dalis sudaro 73,8 mln. EUR arba 14 %. Ji skirta pasirengimo nelaimėms veiksmams (DIPECHO programai), teminiam finansavimui, techninei paramai ir veiklos rėmimo išlaidoms.

20 % sumų, skirtų atskiroms geografinėms vietovėms (462, 4 mln. EUR), neįskaitant cunamio paveiktų vietovių.

3.2. 2005 m. pagrindinė parama pagal regionus

Išsamūs duomenys apie šią paramą pateikiami priedo 1 dalyje.

3.2.1. Afrikos, Karibų baseino ir Ramiojo vandenyno šalys (AKR šalys)

2005 m. GD ECHO AKR šalims skyrė 244 mln. EUR. Svarbiausi veiksmai buvo įgyvendinti:

– Sudane. 2005 m. sausio mėn. po beveik 20 metų trukusio konflikto tarp Šiaurės ir Pietų pradėtas taikos procesas nepaveikė padėties Darfūre; ji tapo dar chaotiškesnė ir nepastovesnė. Darfūre vyksta didžiausias atviras konfliktas Afrikos kontinente. Šio konflikto paveiktų žmonių, kuriems reikia paramos, skaičius tebedidėjo ir dabar siekia pusę Darfūro regiono gyventojų. Pradinė 20 mln. EUR suma buvo greitai panaudota ir per metus kelis kartus prireikė papildyti biudžetą. Iš viso buvo skirta 45 mln. EUR, prie kurių dar reikia pridėti 12 mln. EUR, skirtų Sudano pabėgėliams Čade.

– Kongo Demokratinėje Respublikoje (KDR). Šiai valstybei iš viso skirta 38 mln. EUR parama. Nepaisant sąlyginio pagerėjimo dėl agresyvesnių Jungtinių Tautų pajėgų veiksmų, padėtis šalies rytinėje dalyje (Ituri, Kivu ir Katanga) išlieka nesaugi. 2005 m. perkeltosios, persikeliančiosios ir priimančiosios šeimos gavo integruotą pagalbą bendruomenėms, skirtą neatidėliotiniems poreikiams patenkinti ir kartu galimybėms greitai grįžti prie našios veiklos parengti, siekiant stabilizuoti padėtį konfliktų paveiktose vietovėse.

– Vakarinėje Afrikos pakrantėje (Gvinėja, Liberija ir Dramblio Kaulo Krantas). 2005 m. šiam regionui paskirstytos lėšos (29,9 mln. EUR) buvo skirtos didelei grupei pabėgėlių ir šalies viduje perkeltiesiems asmenims (*angl.* IDP), kuriems padėta grįžti į normalias gyvenimo sąlygas.

– Nigeryje ir Malyje. GD ECHO nedelsdamas skyrė 8,3 mln. EUR paramą staigioms 2005 m. maisto krizėms Nigeryje ir Malyje. Pirmenybė skirta maitinimo centrams ir geresnėms labiausiai pažeidžiamų gyventojų pirminės sveikatos priežiūros galimybėms sudaryti.

3.2.2. Rusijos Federacija

Kalbant apie Šiaurės Kaukazą, 2005 m. taip ir neįsivyravo ilgalaikė taika, o neišspręsto konflikto Čečėnijoje padariniai buvo jaučiami visame regione, kuriame per metus plito smurtas. Nors konfliktas tęsiasi ilgiau nei penkerius metus, tarptautinė bendruomenė ir toliau didžiąja dalimi ignoruoja pagrindinius gyventojų poreikius. Ši užmiršta humanitarinė krizė liko vienas iš GD ECHO veiklos prioritetų, o jos finansavimui buvo skirta 26,3 mln. EUR.

3.2.3. Viduržemio jūros regionas ir Viduriniai Rytai

Atsižvelgiant į Palestinos gyventojų, gyvenančių okupuotuose palestiniečių teritorijose, Sirijoje, Jordanijoje ir Libane, sunkią humanitarinę padėtį ir tai, kad šis konfliktas taip ir nebuvo išspręstas politiniu lygmeniu, didelė finansinė parama (36,6 mln. EUR) ir toliau buvo skiriama šiems gyventojams. Parama taip pat buvo skirta Sahravi pabėgėliams Alžyre, kurie lieka visiškai priklausomi nuo humanitarinės pagalbos (9,3 mln. EUR).

3.2.4. Azija

Kadangi cunamis kilo paskutiniosiomis 2004 m. dienomis ir per kelias kitas dienas buvo priimta neatidėliotini sprendimai, beveik visa tolesnė veikla buvo įgyvendinama 2005 m. Dauguma operacijų buvo vykdomos Indonezijoje ir Šri Lankoje, mažesnio masto – Indijoje, Maldyvuose ir Tailande. Dėl Komisijos procedūrų buvo galima greitai reaguoti į cunamio padarinius ir skirti 3 mln. EUR nelaimės dieną, o dar 20 mln. EUR – per penkias dienas. Dar 80 mln. EUR buvo skirta 2005 m. vasario mėn. ir 20 mln. EUR – 2005 m. gruodžio mėn. Iš viso buvo skirta 123 mln. EUR. Didelė parama pasiteisino, ypač dėl ilgesnio nei numatyta pereinamojo laikotarpio tarp paramos suteikimo etapo ir atstatymo darbų etapo[7].

2005 m. spalio mėn. Pakistaną ir Indiją sukrėtė stiprus žemės drebėjimas, nusinešęs 75 000 žmonių gyvybių[8]. Praėjus dviems dienoms po nelaimės, buvo skirta pradinė 3 mln. EUR pagalba, dar po keturių dienų buvo skirtos papildomos lėšos (10 mln. EUR), visų pirma iš Europos Komisijos rezervo, skirto nenumatytiems atvejams. GD ECHO iki metų pabaigos iš viso skyrė 48 mln. EUR.

GD ECHO skyrė 20 mln. EUR Afganistano krizės aukoms – pabėgėliams iš Pakistano ir Irano į Afganistaną registruoti ir vežti; labiausiai skurstančių Afganistano gyventojų pastogei ir sanitarijos reikalams bei tolesnei labiausiai pažeidžiamų likusių pabėgėlių paramai.

2005 m. GD ECHO tęsė aktyvius veiksmus Šiaurės Korėjoje – buvo skirta 13,7 mln. EUR finansinė parama sveikatos, vandens ir sanitarijos reikmėms, taip pat buvo toliau tiekiami svarbiausi medicininiai reikmenys.

3.2.5. Lotynų Amerika

Pagrindinė veikla buvo vykdoma Kolumbijoje – buvo skirta 12 mln. EUR paramai nuo prievartos nukentėjusiems žmonėms. Per pirmuosius aštuonis 2005 m. mėnesius daugiau nei 39 000 žmonių gavo paramą maisto produktais ir ne maisto prekėmis. Tokia parama teikiama tris pirmuosius perkėlimo mėnesius. Po šio etapo daugiau nei 70 000 šalies viduje perkeltų asmenų, izoliuotų ir uždarų bendruomenių bei pažeidžiamų priimančiųjų bendruomenių buvo gavę pagalbą ne maisto prekėmis, galimybę naudotis saugiu geriamuoju vandeniu, pirminės sveikatos priežiūros paslaugas, vaikų švietimo poreikiams skirtas priemones ir psichosocialinę pagalbą.

3.3. Pasirengimo nelaimėms veikla (DIPECHO)

Kaip numatyta Reglamento (EB) Nr. 1257/96 2 straipsnio f punkte, GD ECHO remia pasirengimo nelaimėms veiksmus keliuose pasaulio regionuose, kuriuose dažnai atsitinka stichinės nelaimės. Taip siekiama padėti gyventojams greitai reaguoti į atsitikusią naują nelaimę ir išgelbėti jų gyvybes. Milžiniškos nelaimės, paveikusios pasaulio tautas 2005 m., įrodė tokių veiksmų svarbą.

Pasirengimo nelaimėms veiksmai dažniausiai įgyvendinami šalyse, kuriose GD ECHO jau remia humanitarinius veiksmus, tačiau DIPECHO projektai taip pat kartais būna vienintelė GD ECHO veikla atitinkamoje teritorijoje, pvz., Vietname, Nikaragvoje ar Andų regiono

---

7 Speciali ataskaita Nr. 3/2006 dėl Europos Komisijos humanitarinės pagalbos atsako į cunamio žalą (pagal EB sutarties 248 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą) su Komisijos atsakymais.

8 USAID *Factsheet* – 2006 m. vasario 26 d. http://www.usaid.gov/press/factsheets/2006/fs060227.html.

šalyse 2005 m. Pagal DIPECHO programą 2005 m. GD ECHO priėmė veiksmų planus, skirtus Andų regiono bendruomenei, Centrinei Azijai, Pietų Azijai ir Karibų jūros regionui. Bendra šių veiksmų planų vertė – 17,5 mln. EUR. Šie regionai pasirinkti todėl, kad juose yra didelė stichinių nelaimių rizika ir gyventojai yra labai pažeidžiami. Be to, buvo atsižvelgta į vietos išteklių ir sunkumų sprendimo pajėgumų trūkumą.

Be to, pasirengimo nelaimėms aspektas buvo sistemiškiau įtraukiamas į humanitarinius veiksmus, kurių būtina imtis įvykus stichinėms nelaimėms. Pavyzdžiui, į pasirengimą nelaimėms buvo atsižvelgta priimant sprendimus dėl paramos cunamio, žemės drebėjimo Pakistane ar uraganų Karibų jūrose regione aukoms.

3.4. Pagrindiniai humanitarinių veiksmų partneriai

GD ECHO teikiamą humanitarinę pagalbą įgyvendina partneriai. GD ECHO bendradarbiauja su maždaug 200 nevyriausybinių organizacijų, Jungtinių Tautų agentūromis ir tarptautinėmis organizacijomis, kaip antai Raudonojo Kryžiaus tarptautinis komitetas ir Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacija.

GD ECHO svarbu bendradarbiauti su įvairiais partneriais. Tai padeda veiksmingai tenkinti visame pasaulyje vis daugiau kylančių poreikių. GD ECHO palaiko vis glaudesnius darbo ryšius su savo partneriais tiek politikos klausimų, tiek humanitarinių veiksmų lygmenimis.

2005 m. GD ECHO daugiausia savo veiksmų įgyvendino per NVO (54 %), Jungtinių Tautų agentūras (32 %) ir tarptautines organizacijas (11 %). Daugiau duomenų apie partnerių grupių pasiskirstymą 2005 m. pateikiama priedo II.5 ir II.6 punktuose.

Galiausiai buvo sudaryta galimybė teikti metines dotacijas, siekiant skatinti geresnį bendradarbiavimą su NVO ir sustiprinti jų pajėgumus. Tai atitinka kelis GD ECHO nustatytus prioritetus. Taip siekiama skirti nedideles dotacijas mokymo iniciatyvoms arba tyrimams. Tai taip pat padeda geriau suprasti humanitarinius klausimus ir kurti atitinkamas politines priemones. Paskelbus kvietimą teikti paraiškas, 2005 m. rugpjūčio mėn. buvo skirta 500 000 EUR dotacijų. Buvo atrinkti keturi projektai, skirti humanitarinių NVO administraciniams pajėgumams, veiksmų planavimui, parengimui ir įgyvendinimui gerinti.

4. SANTYKIAI SU KITOMIS ES INSTITUCIJOMIS, VALSTYBĖMIS NARĖMIS, PAGRINDINIAIS PARTNERIAIS HUMANITARINĖS PAGALBOS SRITYJE IR SU NE ES PAGALBOS TEIKĖJAIS

4.1. ES institucijos ir valstybės narės

2005 m. GD ECHO ir toliau aktyviai veikė ES lygmeniu, siekdamas užtikrinti, kad ES institucijų darbotvarkėje ir toliau būtų skiriama daug dėmesio humanitariniams principams.

Siekdamas užtikrinti Bendrijos bendro atsako darną, Humanitarinės pagalbos GD taip pat palaikė glaudžius ryšius su kitomis Komisijos tarnybomis (Išorės santykių GD, Vystymosi GD, „EuropAid“ bendradarbiavimo tarnyba ir Aplinkos GD). Be to, GD ECHO dalyvavo įvairiuose susitikimuose ir Tarybos darbo grupėse, aiškindamas savo ypatingus įgaliojimus ir santykius su kitomis ES priemonėmis, taikomomis reaguojant į nenumatytus atvejus.

Po cunamio buvo parengtas ES veiksmų planas, kuriuo buvo pradėti plėtoti atsako į nelaimes pajėgumai. ES veiksmų plane buvo nustatytos galimos priemonės – taip pat ir geresnis esamų

priemonių naudojimas, kurį būtų galima plėtoti – nelaimėms ES ir už jos ribų spręsti. GD ECHO pateikė Komisijai komunikatą dėl „ES atsako į nelaimes ir krizes trečiosiose šalyse stiprinimo“, priimtą reaguojant į šį veiksmų planą (2005 m. balandžio 20 d.[9]). Šiame komunikate GD ECHO nurodė keletą priemonių, skirtų už ES ribų teikiamos ES humanitarinės pagalbos teikimui ir darnai stiprinti: 1) didinant vietoje dirbančių ekspertų skaičių; 2) mokant ekspertus JT Humanitarinių reikalų koordinavimo biuro (OCHA), Jungtinių Tautų nelaimių vertinimo ir koordinavimo (UNDAC) grupės ir Raudonojo Kryžiaus FACT[10] vertinimo ir koordinavimo metodų (taip siekiama sudaryti sinergijas ir bendrai skatinti naujas idėjas, kai vertinami poreikiai); ir 3) plėtojant greito reagavimo pajėgumus GD ECHO regioninių vietos biurų lygmeniu, siekiant, kad būtų galima per 24 valandas dislokuoti pagal nelaimės pobūdį specializuotas kelių sektorių komandas.

Komisija paskyrė du atstovus į Tarybos sekretoriato ES karinio štabo (EUMS) **civilinę ir karinę grupę.** GD ECHO, siekdamas užtikrinti, kad grupės darbe, visų pirma atitinkamuose grupės sukurtuose strateginio planavimo scenarijuose, tinkamai atsispindėtų humanitariniai principai ir JT gairės, palaiko glaudžius ryšius su šiuo naujai įsteigtu organu. GD ECHO taip pat prisidėjo prie humanitarinių aspektų plėtojimo rengiant krizių valdymo scenarijų. GD ECHO nusprendė, kad tai yra galimybė priminti, kad šis GD nėra krizių valdymo priemonė; jo veiksmams nedaro įtakos jokie politiniai sumetimai, o tik stichinių ar žmogaus sukeltų nelaimių aukų poreikiai pagal humanitarinius principus ir tarptautinę humanitarinę teisę.

Galiausiai 2005 m. buvo surengti aštuoni Humanitarinės pagalbos komiteto (HAC) susitikimai su valstybių narių atstovais. Be to, pirmininkaujant Liuksemburgui ir Didžiajai Britanijai, buvo surengti du neoficialūs HAC susitikimai, kurių metu buvo aptarta tarptautinė humanitarinė teisės ir humanitarinės srities reforma.

4.2. Ryšiai su tarptautinėmis organizacijomis ir pagrindiniais ne ES pagalbos teikėjais

Kaip jau pažymėta kalbant apie pagrindinius politikos aspektus, pastaraisiais metais pademonstruotas tarptautinis atsakas į humanitarines nelaimes įrodė, kad dabartinė sistema leidžia įvairiai reaguoti į krizes, o didelių nelaimių atveju esamų pajėgumų dažnai nepakanka net pagrindiniams poreikiams tinkamai patenkinti. 2005 m. paskatino nuodugniai apmąstyti galimą tarptautinės humanitarinės pagalbos sistemos reformą.

2005 m. kovo mėn. JT generalinis sekretorius pristatė ataskaitą „Turint daugiau laisvės“. Kalbant apie humanitarinę pagalbą, ataskaitoje buvo konstatuota, kad būtina pertvarkyti 3 pagrindines sistemos sritis: užtikrinti labiau nuspėjamą ir reikiamu laiku teikiamą JT agentūrų ir jų skubios pagalbos veiksmų įgyvendinimo partnerių NVO finansavimą, gerinti koordinavimą tiek vietos, tiek centrinės būstinės lygmeniu ir stiprinti reagavimo pajėgumus, taip pat ir užtikrinant aiškesnę sektorių atsakomybę ir atskaitomybę.

2005 m. GD ECHO atidžiai stebėjo visų šių klausimų raidą. Jis dalyvavo susitikimuose, susijusiuose su humanitarine reforma, ir pateikė pastabų dėl įvairių aptartų iniciatyvų.

2005 m. gruodžio mėn. Komisijos narys Michelis buvo pakviestas dalyvauti agentūrų nuolatinio komiteto (IASC) posėdyje. Agentūrų nuolatinis komitetas (IASC) yra unikalus

---

9 COM (2005) 153 galutinis.

10 http://www.ifrc.org/what/disasters/fact/.

agentūrų forumas, kuris, dalyvaujant pagrindiniams JT ir ne JT humanitarinės srities partneriams, koordinuoja, nustato politiką ir priima sprendimus. Komisijos narys Michelis susitiko su visų JT veiklos organizacijų, Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto, Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijos, Tarptautinės migracijos organizacijos vadovais ir nevyriausybinių organizacijų atstovais. Komisijos narys Michelis su IASC nariais pasidalijo Komisijos požiūriu į humanitarinės sistemos reformą.

Pagal metinį Strateginio programavimo dialogą (SPD) 2005 m. buvo surengti susitikimai su pagrindiniais partneriais (OCHA, UNICEF, WHO (Pasaulinė sveikatos organizacija), WFP (Pasaulinė maisto programa), ICRC (Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas), IFRC (Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus federacija), UNHCR (JT pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras), VOICE ir MSF) kiekvienos organizacijos strategijoms ir prioritetams aptarti.

Siekdamas pasimokyti iš atsako į cunamį, GD ECHO dalyvavo renginyje „Šeši mėnesiai po cunamio: ES ir JT veiksmų apžvalga“, kurį organizavo ES pirmininkaujanti valstybė (Liuksemburgas) ir JT OCHA.

GD ECHO taip pat dalyvavo įvairiuose susitikimuose, per kuriuos su kitais pagrindiniais pagalbos teikėjais buvo nuodugniai aptariami įvairūs klausimai, pavyzdžiui, humanitariniai principai ar karinės ir civilinės gynybos išteklių naudojimas vykdant humanitarines operacijas.

Kalbant apie ryšius su pagrindiniais ne ES pagalbos teikėjais, GD ECHO tęsė dialogą su JAV administracija, siekdamas koordinuoti humanitarinės politikos kryptis ir (arba) atsaką bei kelti abipusius klausimus dėl humanitarinės srities raidos esamų krizių metu. Buvo surengtas dar vienas metinis ECHO (JAV) strategijos dialogo susitikimas.

Pirmąjį metų ketvirtį vyko bendra ES ir JAV misija Liberijoje ir Gvinėjoje, skirta savanoriškam Liberijos pabėgėlių ir šalies viduje perkeltų žmonių grįžimui namo stebėti. UNHCR, OCHA ir WFP bei Liberijos humanitarinių reikalų koordinatoriui buvo bendrai perduotos bendros misijos rekomendacijos dėl „Koordinavimo, repatriacijos, šalies viduje perkeltų žmonių, maisto ir perkėlimo“.

GD ECHO taip pat susitiko su Kanados tarptautinės plėtros agentūros (CIDA) atstovais ir aptarė būsimo bendradarbiavimo galimybes.

4.3. Teminis finansavimas

Kadangi veiksmingai teikiant humanitarinę pagalbą esminis vaidmuo tenka pagrindinėms humanitarinėms agentūroms (JT ir Raudonojo Kryžiaus judėjimo agentūroms), GD ECHO teminio finansavimo programomis ir toliau rėmė šių agentūrų institucinių pajėgumų stiprinimą.

2005 m. GD ECHO finansiškai parėmė **JT OCHA** informacinių sistemų plėtrą (4 mln. EUR), taip pat humanitarinės informacijos centrų įsteigimą (pvz., Šri Lankoje, Ačehe, Nigeryje, Pakistane), „ReliefWeb“ ir visuotinę įspėjimo apie nelaimes ir koordinavimo sistemą (GDACS); **Pasaulinės sveikatos organizacijos** (**WHO)** atsako į sveikatos srities pavojus pajėgumus (4 mln. EUR); **Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto (ICRC)** vykdomą ginkluotų konfliktų aukų apsaugą (4 mln. EUR) (pvz., Centrinėje Afrikos Respublikoje, Kongo Respublikoje, Ruandoje, Azerbaidžane, Filipinuose ir Pakistane) ir UNHRC apsaugos programą (5 mln. EUR). Teminiu finansavimu taip pat buvo prisidėta prie Tarptautinės

Raudonojo Kryžiaus federacijos (IFRC) nelaimių valdymo programos (3,5 mln. EUR). 2005 m. taip pat buvo įgyvendinti vaikų apsaugos (2 mln. EUR) ir pasirengimo nelaimėms projektai (5,7 mln. EUR), tvarkomi **UNICEF.** Jiems buvo panaudotos praėjusiųjų metų lėšos.

5. KITA VEIKLA

5.1. Vietoje dirbantys ekspertai

ES veiksmų plane dėl atsako į nelaimes pajėgumų trečiosiose šalyse stiprinimo (žr. 4.1 punktą) buvo numatyta labai padidinti ECHO vietos ekspertų skaičių.

GD ECHO nustatė tarpinį tikslą – iki 2005 m. pabaigos turėti apie 100 ekspertų. Buvo įsteigta 41 nauja pareigybė, iš kurių 5 buvo tiesiogiai susijusios su cunamio pasekmėmis. 28 naujos pareigybės buvo skirtos 6 regionų paramos biurų veiklai sustiprinti, o 8 – esamų ir naujų biurų veiklai stiprinti. Iki 2005 m. pabaigos buvo pradėję dirbti 83 ekspertai, o dar 13 buvo atrinkti (sutartys su jais sudarytos nuo 2006 m. pradžios).

Stiprinant regioninių paramos biurų veiklą, buvo apibrėžta standartinė kiekvieno biuro struktūra ir pagal poreikius paskirstyti tam tikri specialistų postai, pvz., greitojo reagavimo koordinatorius, laikinasis darbuotojas, apsaugos pareigūnas ir medicininės pagalbos, maisto, maisto saugos, mitybos ir pasirengimo nelaimėms klausimų specialistai. Be to, sukurta teminio finansavimo ekspertų grupė. Šiais pakeitimais buvo siekiama GD ECHO sudaryti galimybes ekspertus greitai pasiųsti į naujų krizių vietas, kad kartu su kitais svarbiais dalyviais būtų galima greitai įvertinti humanitarinius poreikius ir dalyvauti vietoje koordinuojant humanitarinius veiksmus. 2005 m. spalio mėn., po žemės drebėjimo Pakistane, Indijoje ir Afganistane, GD ECHO galėjo išbandyti savo sustiprintą struktūrą – priėmus sprendimą skubos tvarka, ekspertai tą pačią dieną buvo mobilizuoti, kad atliktų skubius vertinimus.

Buvo įsteigti specializuoti ekspertų tinklai ir darbo grupės, turinčios teikti techninius patarimus ir paramą tiek centrinei būstinei, tiek vietos lygmeniu. Tuo siekiama užtikrinti GD ECHO politikos krypčių nuoseklumą ir darną bei nustatyti veiklos gaires ir suderintą praktiką.

5.2. Saugumo klausimai

Vietoje dirbančių humanitarinės srities darbuotojų saugumas kelia vis didesnį visų humanitarinių agentūrų susirūpinimą. Per kelerius pastaruosius metus labai padaugėjo humanitarinės srities darbuotojų mirčių.

Šiuo tikslu 2005 m. GD ECHO pratęsė 2004 m. baigtą saugumo klausimų tyrimą. 2004 m. apžvalgoje buvo nustatytos kelios sritys, kurioms humanitarinės veiklos dalyviai turi skirti dėmesį: instruktoriams organizuojami saugumo mokymai; informacijos (taip pat ir statistinių duomenų) rinkimas, surinktos informacijos analizė ir sklaida bei NVO saugumo koordinavimo priemonės.

Atlikęs šį antrąjį tyrimą, GD ECHO ketina ir toliau padėti NVO vykdyti savo įsipareigojimus dėl humanitarinės srities darbuotojų saugumo. Šis tyrimas turėtų būti vertingas, nes NVO visų pirma sukurtų instruktoriams organizuojamų saugumo mokymų metodikas, kurios bus išbandytos vietoje, ir kitas priemones, kuriomis bus galima viešai naudotis ir kuriomis siekiama padėti NVO kurti ir prižiūrėti savo saugumo valdymo pajėgumus.

GD ECHO yra įsipareigojęs padėti partneriams užtikrinti, kad vietoje dirbantis personalas galėtų dirbti veiksmingai ir saugiai. Be to, dar viena GD ECHO pareiga – skatinti humanitarinės erdvės gynimą. Geriausias būdas šiems įsipareigojimams vykdyti – išlaikyti aukštą tinkamos pagalbos principų taikymo lygį, toliau griežtai laikytis aukštų pagalbos teikimo standartų ir dvišaliu lygmeniu bei daugiašaliuose humanitariniuose forumuose palaikyti skaidrų dialogą su kitais svarbiais dalyviais.

5.3. Bendravimas ir informavimas

Kalbant apie bendravimo strategiją, GD ECHO ėmėsi įvairių veiksmų savo tikslams – skleisti ES humanitarines pagalbos vertybes, principus ir praktinius pasiekimus – pasiekti. GD, pasitelkdamas televiziją, radiją ir kitas visuomenės informavimo priemones, ir toliau informavo visuomenę apie GD ECHO darbą.

Bendradarbiaujant su JT agentūromis ir NVO, buvo sukurta garso ir vaizdo kūrinių apie milžiniškas nelaimes – cunamį ir žemės drebėjimą Pietų Azijoje.

Informacija taip pat buvo skleidžiama ir kitomis priemonėmis: pranešimais spaudai, tinklavietėje skelbiamais liudytojų pasakojimais ir redaktorių skiltimis oro linijų žurnaluose, kurie platinami lėktuvuose.

Čekijoje buvo įgyvendinta bandomoji integruota informavimo kampanija, įskaitant Prahoje įvykusį renginį žiniasklaidai („Humanitarinis kaimas“), apsilankymus mokyklose, leidinius ir tam skirtą specialią tinklavietę.

Be to, GD ECHO, dalyvaudamas konferencijose ir parodose ar kituose viešuose renginiuose, ir toliau daug dėmesio skyrė pastangoms bendrauti su specifinėmis tikslinėmis auditorijomis, būtent jaunimu ir įtakingais asmenimis.

5.4. Auditas ir vertinimai

GD ECHO turi oficialias sistemas, pagal kurias reguliariai atliekama finansinės informacijos stebėsena ir teikiama atitinkama su valdymu susijusi informacija. Į bendrąjį priemonių vertinimą buvo įtraukti specifiniai finansiniai rodikliai. Tiek centrinėse būstinėse, tiek vietoje buvo atliekamas humanitarinės veiklos finansinis auditas. 2005 m. humanitarinės pagalbos organizacijų centrinėse būstinėse iš viso buvo užbaigti ar atliekami 142 auditai, o vietoje (ir biuruose) atlikti 24 auditai.

Kasmet GD ECHO atlieka 8–10 savo veiksmų vertinimų geografiniu pagrindu. Šie vertinimai yra susiję su partneriais ir teminiais klausimais.

5.4.1. Vertinimai, kuriais siekiama didinti pajėgumus

- **Vandens ir sanitarijos** klausimų, susijusių su humanitarinių operacijų finansavimu pagal EB humanitarinį reglamentą, vertinimas

Atlikus vertinimą buvo sukurtas koncepcijos projektas ir pavyzdinės gairės. Koncepcijos projekte buvo persvarstytas EB humanitarinis reglamentas, politikos kryptys ir finansavimo klausimai, humanitarinės pagalbos tendencijos, esminiai vandens ir sanitarijos sektoriaus klausimai, standartų taikymas ir pagrindinės išvados bei rekomendacijos. Pavyzdinės gairės paverčia koncepcijos projektą praktiniu vadovu, kaip spręsti bendrus, lyčių, aplinkos ir kt. klausimus, kaip integruoti higienos reikalavimų laikymosi pokytį, kaip tinkamai elgtis pagal

nelaimių scenarijus, švelninti jų padarinius ir rengtis šioms nelaimėms, kaip taikyti standartus. Gairėse taip pat pateikiama esama literatūra ir įvairios nuorodos.

- **Bendrųjų ir kitų svarbių klausimų**, susijusių su humanitarinių operacijų finansavimu pagal EB humanitarinį reglamentą, vertinimas

5.4.2. Partnerystės vertinimas

- GD ECHO ir Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro (**UNHCR)** partnerystės ir GD ECHO finansuotos UNHCR veiklos vertinimas

Atliekant vertinimą, buvo pateikta keletas aiškių pastabų, išvadų ir rekomendacijų UNHCR ir GD ECHO dėl to, kaip būtų galima pagerinti UNHCR ir GD ECHO partnerystę tiek veiklos, tiek atskirų temų lygmenimis.

5.4.3. Veiksmų vertinimas

2005 m. buvo pradėti veiksmų Haityje, Burundyje, Ugandoje, Šri Lankoje[11] ir Šiaurės Korėjoje vertinimai bei Karibų jūros regiono pasirengimo nelaimėms veiksmų vertinimas. Atliekant bendrąjį vertinimą nustatyta, kad, įgyvendinant GD ECHO finansuojamus veiksmus šiose šalyse, iš tiesų buvo pasiekti esminiai humanitariniai tikslai.

Daugiau informacijos apie šiuos vertinimus galima rasti GD ECHO interneto svetainėje http://ec.europa.eu/comm/echo/evaluation/index_en.htm.

5.5. Mokymas ir studijos

2005 m. buvo siekiama gerinti GD ECHO ir partnerių darbuotojų žinias apie naująjį Pagrindų partnerystės susitarimą (FPA), reglamentuojantį GD ECHO ir jo partnerių santykius. Šiuose mokymuose dalyvavo apie 500 žmonių. Be to, GD ECHO tinklavietėje buvo paskelbta įvairiems FPA aspektams skirtų pagalbinių dokumentų.

GD ECHO teberėmė Humanitarinės pagalbos tinklą (NOHA), kuris septyniuose universitetuose (*Université Catholique de Louvain* – Belgija, *Université Paul Cézanne Aix-Marseille III* (UPCAM) – Prancūzija, *Ruhr-Universität Bochum* – Vokietija, Dublino universitetas – Airija, *Universidad de Deusto* – Ispanija, Upsalos universitetas – Švedija ir Gröningeno universitetas – Nyderlandai) siūlo vienerių metų podiplomines studijas, kurių metu dėstomos įvairios humanitarinės pagalbos srities disciplinos. Šias studijas remia nevyriausybinės organizacijos (NVO), tarpvyriausybinės organizacijos (TVO) ir kiti humanitarinės pagalbos bendruomenės dalyviai.

[11] Vertinimai taip pat buvo atlikti tamilų pabėgėlių stovyklose Tamil Nadu, Indijoje.

6. IŠVADA

Dėl humanitarinių krizių skaičiaus ir sunkumo GD ECHO 2005 m. buvo sudėtingi metai. Tačiau GD ECHO vis dėlto sugebėjo atlikti tą vaidmenį, kurį atlikti jis yra įgaliotas. Ateityje GD ECHO teks spręsti kitokius uždavinius, pvz., santykiai su naujais humanitarinės srities dalyviais (visų pirma civilinės saugos padaliniais) ir 2005 m. pradėtos humanitarinės sistemos reformos įgyvendinimas[12].

GD ECHO aktyviai rems šį reformos procesą, siekdamas užtikrinti, kad jis pagerintų bendrus humanitarinio atsako gebėjimus ir veiksmingumą.

[12] Daugiau informacijos apie humanitarinės sistemos reformą galima rasti 2 dalyje.